

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PROLUSIO

AD SOLEMNIA

IN

SCHOLA ORTHUNGANA

DIE III SEPTEMBRIS ANNO MDCCCXIX

AGENDA.

HORATII

SATIRAM PRIMAM LIBRI PRIMI

ET

EPISTOLAM DECIMAM LIBRI PRIMI,

PROLUDENDI CAUSA,

IN LINGVAM DANICAM VERTERE

TENTAVIT

JOHANNES GRÖNLUND,

ADJUNCTUS SCHOLÆ.

HAVNIÆ, MDCCCXIX.

TYPIS EXCUDERAT ANDREAS SEIDELIN,

AULÆ REGIÆ & UNIVERSITATIS TYPOGRAPHUS.

Første Bogs første Satire.

Hvoraf kommer det vel, Mæcenat! at Ingen fornøiet
Er med den Lob, ham Selvvalg skjenkede, eller som Skjebnen
Gav ham til Deel, men priser kun dem, der det Modsatte valgte?
O! I lykkelige Kjøbmænd! siger Soldaten, der tung er

5. Af sine Saar, og i Kroppen saa svag af den lange Strabadse.

Kjøbmanden derimod siger, naar Sydvinden tumler hans Skib om:
Bedre er Krigsstanden dog. Thi hvad? man slaes. I en Times
Vending kommer den hurtige Død, eller frydefuld Seier.

Den, som er kyndig i Lov og i Ret, kun Landmanden priser,

10. Naar ved Hanernes Gal en Klient paa Dørene banker.

Him, som for givne Kaution blir slæbt fra Landet til Staden,
Striger, at lykkelig ene er den, som lever i Byen.

- Resten af flige Exempler (thi mange der er) kunde trætte
 Snakkeren Fabius selv. Dog, at jeg Dig ei skal opholde;
15. Hør da min Mening derom. Ifald nu en Gud vilde sige:
 Se! jeg vil føie Tert Duffe, og Du, som nylig Soldat var,
 Kjøbmand vorde; og Du, som var Retsklæd nylig, en Landmand!
 Skifter da Pladserne om, gaaer hver til de modsatte Sider!
 Nu da! hvi staae I? — De vil ei. Dog bliver Lykke dem tilbuddt.
20. Har da med Ret ei Jupiter Marsag til at oppuste
 Bred sine Kinder, og ei herefter saa villig at være,
 Til at høre med Gunst paa flige ustadige Duffer!
 Dog — at jeg ei skal leende Alt saaledes behandle,
 Som om en Farce det var; (Hjøndt hvad hindrer i Latter, at sige
25. Sandhed? Giv dog smigrende Lærere Børnene Bagværk,
 At de med Lyst kunne lære de første Begyndelsesgrunde.)
 Dog lad os bortfjerne Spøg, og alvorligen Tingen betragte.
 Hiin, som tumler den vægtige Jord ^{med} det hærbede Plovjern,
 Denne bedragerste Bert, Soldaten, de driffige ^{de} Sømænd,
30. Som paa Bølgerne færdes, sige, at ene kun derfor
 Møie de udstaae, for at de trygt, naar gamle de vorde,
 No kunne søge, naar først de faae samlet tilstræffeligt Fortaad.

Ligesom Myren (saa sig de) med uafslæbelig Møje

Slæber i Munden Alt, hvad den kan, og lægger til Dyngen,

35. Som den sig samler, sørgende klogt for den Tid, der skal komme.

Men naar Bandmanden mærkner med Sluften velsende Aarstid,

Kryber den mere ei frem, men bruger klogeligt det, som

Alt den erhvervet sig har; mens hverken den brændende Hede,

Winter, Ild eller Hav eller Sværd Dig holder fra Binding.

40. Intet Dig standser, at Andre ei rigere vorde, end Du er.

Hvad kan det nytte Dig vel, at frygtsom Du graver i Jorden

Med i Løn af Sølv og af Guld en umaadelig Dyrge?—

— Jo! thi vover jeg den, da snart lig den vorder til Intet.—

Men, hvis nu dette ei skeer, hvad Skjont har en opstabelt Hob da?

45. Tærsker Du end paa Dit Logulv hundrede tusinde Lønder,

Nummer ei derfor Din Bug dog Mere end min; som, ifald Du

Var blandt Slaver et Næt med Brød paa belæssede Skulder,

Derfor ei Mere Du faaer, end den, som har Intet at bære.

Eller fortæl mig: hvad nytter det den, som lever Naturen

50. Ero, om han ploier hundrede kun, eller tusinde Agre?—

— Ja! men det er dog saa skjont, naar tage man kan af en stor Hob.

Naar af en lille Du under mig kun at tage det samme,

- Hvi da roser Du meer Dit bugnende Loft, end min Kornkurv?
 Som, naar af rindende Vand Du behøver ei Meer end en Krukke,
 55. Eller en Spand fuld, og siger: jeg hellere dog af en stor Flod
 Tog mig det, end af et Kildevæld blot. Men derved det skeer, at
 Den, som Rigdommens Glands forlyfter mere, end Ket er,
 Ham bortriver den ilende Strøm med Bredden, han staaer paa.
 Den derimod, som forlanger ei Meer end nødvendigt, han drikker
 60. Hverken det plumrede Vand, eller tilsætter Livet i Bølgen.
 Men en betydelig Hob, af dårlig Begjærighed stuffet,
 Siger,—at Tøt er Nok; thi man agtes kun, som man har til.
 Hvad gjør man vel ved en Slig? Bedst lade ham være den Uelsing,
 Som han bestræber sig for. Som der siges, en gjerrig og rig Mand
 65. Før i Athenen var vant til Folkets Dom at foragte,
 Sigende: Folket piber mig ud, men jeg klapper mig selv til
 Hjemme i Stuen, hvergang jeg betragter mit Mammon i Skrinet.
 Tørstende Lantalus snapper med Sil efter Vandet, som flygter
 Ham fra Læben. Hvi leer Du? Navnet byt om, saa fortælles
 70. Fablen om Dig. Du graadigen over de samlede Poser
 Ruger, og nødes dem som Helligdomme at staae.
 Eller at glæde Dig ved dem blot som ved Malerier.

Bed Du da ei, hvortil Penge kan bruges? hvad Nytte de skaffe?

Brød kan man kjøbe, og Urter, og Wiin, og hvad ellers med Smerte

75. Føler den menneskelige Natur, naar det bliver den nægtet.

Landesløs at vaage af Frygt, og Nætter og Dage

Uengstlig at grue for Tyvenes List, og for Ildsnød og Trælle,

At de skal stjæle og flye; er dette et Gode? Nu vel! saa!

Ønsker jeg altid, at fattigst jeg er paa saadanne Goder.

80. Men naar, af Feberen knugt, Dit Legeme lider af Smerte;

Eller hvad Uheld Dig binder til Leiet; hvem sidder da hos Dig,

Varmer Dig Omflag; og bønfaller Lægen at reise Dig atter,

Dg gjengive Dig til Dine Børn og elskede Frender?

Ikke Din Hustru ønsker Dig stælst, ei heller Din Søn. Af

85. Naboeer er Du forhadet, af Bekjendtere, Drenge og Piger.

Kan Du Dig undre, naar Alt Du ringere agter end Penge,

Om Dig af Ingen blir viist den Æmhed, Du ikke fortjener?

Hvis Dine Slægtninge, som Dig Naturen har givet for Intet,

Gjerne Du vilde beholde, og Dig bevare som Benner,

90. Skal Du da spille omsonst Din Nøie, som øved en Mand sit

Øsel i Beddeløbsgangerens Fart, adlydende Bidstet?

Grændse der vorde engang dog for Dit Erhverv! thi jo Meer Du

- Har, desmindre Du Armod maa frygte, og ende Dit Elid snart,
 Da Du erhvervet Dig har hvad Du ønsked, at ei Du skal handle
95. Som en Ummidius forðum, (Sagnet er fort), der saa rig var,
 At sine Penge han maalede; men saa gjerrig tillige,
 At han ei bedre gif Klædt, end én af hans Slaver, og lige
 Indtil sit yderste Kandedrag frygted, at han skulde ende,
 Trykket af Nød, sine Dage. Men ham en frigiven Kvinde
100. Kløved ^u Ved Dren paatværs, den djervste blandt Syndarus's Døttre.
 Hvad da raader Du mig? Skal jeg som en Manius leve,
 Eller og som Momentanus?—Hvi vil Du stridige Ting og
 Yderligheder kun satte i Nød? Ei, naar jeg forbyder
 Gjerrighed Dig, jeg vil, Du skal vorde et Drog og en Iver.
105. Mellem Bisels Svigerfader og Tanais er der jo Forskjel.
 Maade der gives i Alt, og fastsatte Grændser der ere,
 Uden og inden for hvilke, hvad Ret er, ikke bestaae kan.
 Dib, hvorfra jeg gif ud, jeg vender tilbage. Saa priser
 Da ei en Gjerrig sin Lod, men kun dem, der en modsatfig valgte,
110. Og naar en Andens Ged blot bærer et strammere Iver,
 Læres han strax hen. Ei med de Armeres større Forsamling
 Ligner han sig, men denne og hiin han vil hæve sig over.

Saa er bestandigt en Rigere ham i hans Travlhed iveien.
 Som, naar Gangerne rive i Fart den løsladte Vogn frem;
 115. Styreren dem kun forfølger, som ham forbi er', men dem, som
 Han kom forbi, og nu er blandt de Bageste, agter han ei paa.
 Derfor finde vi sjældent Noget, som siger, at han har
 Lykkelig levet, og med sin fuldbendte Vandring tilfreds er,
 Og som en Gæst, der er mæt, sin jordiske Bane forlader.
 Hermed Nok: at ei du skal troe, suursøiede Crispins
 Gjemmer jeg havde udplyndret; altsaa ikke et Ord meer!

Første Bogs tiende Brev.

Eil Fuscus Aristius.

Fuscus! som Staden har fjer, Dig byder den ventligste Hilsen
Feg, hvem Landet er Lyft. I dette alene vi ere
Ueens; ellers som Tvillinger vi jo ligne hinanden.

Det, som den Ene ei vil, det broderligt vil ei den Anden,

5. Og som to gamle fortrolige Duer vi enigen nikke.

D^u Dig ~~hæder~~ i Reden; jeg priser den yndige Landegn's
Bække og Klipper, bedækte med Mos, og fjølige Lunde.

Først da lever og lever jeg vel, naar Hiint jeg forladt har,
Som I med eenstemmig Raab saa hoit opløste til Skjen.

10. Kager fra Dffret, som Præstens bortflygtede Træl jeg foragter.

Brød jeg behøver, der bedre mig er end Kager af Honning.

Derfom et Liv man bør føre, saa nær som muligt Naturen,

II

Dg Du nu først skal vælge en Plads at bygge Dig Huus paa,
Kjender et Sted Du saa skjont da, som Landet, saa herligt velsignet?

15. Hvor er vel lunere Vintren? hvor vel svalere Luften,
Til at formilde Dig Hundens og Lovens forbittede Anfald,
Naar de til Rasen engang have følt det brændende Solstik?
Hvor bortskrækker Bekymringens Brod vel Slummeren mindre?
Lugter og glindses vel Græsset saa stærkt ei som libyske Stene?

20. Trænger Gadernes Vand vel klarere frem gennem Blyet,
End det surrende bævrer ned ad den stråanende Bjergbæk?
Selv jo imellem de spraglede Piller opammes der Lunde;
Hvilken roses det Huus, som vender mod langstrakte Agre.
Uddriv Naturen med Magt! Den vender dog atter tilbage,

25. Dg uformærkt den Din daarlige Væmmelse seirrig betvinger.
Den, som ei snildelig veed fra sidoniske Purpur at skjæle
Ulden, der sminkedes kun med en vægte Glands i Aquinum,
Saaer ei et vissere Tab, og som dybere trænger til Marven,
End hvo ikke formaaer fra Sandt at skjæle det Falske.

30. Den, som heldige Kaar have frydet mere, end nok er,
Ham vil uheldige nedslaae. Hvad Du beundrer, Du slipper
Nødigen. Undfly det Høie! thi selv i en tarvelig Hytte

- Kan Du Dig maale i ^{nu} Held, Konger og Kongernes, Venner.
 Stærkest i Strid blev Hjorten en Hest (saa siges der) bort fra
35. Græsrige Børg, til denne, som svagest i Kampen den lange,
 Bønligen søgte hos Mennesket Hjælp, og tog imod Bidset.
 Men da den feirrig og stolt nu var gangen af Kamp med sin Fiende,
 Rysted den Rytteren meer ei af Ryggen, ei Bidset af Munden.
 Saa skal og den, som frygtende Armod, savner sin Frihed,
40. Bedre end Guldpragt, bære sin Herre til Skam for sig selv, og
 Evigen trælle, fordi han ei vidste at nøies med Lidet.
 Passer for En hans bestjærede Lod ei, den ligner en Sko da;
 Større end Foden, den kaster omkuld, og, mindre, den trykker.
 Glad skal Du leve, Kristius! med Dine Kaar, som en Wiismand.
45. Dog skal Du derfor ei mig lade slippe ustraffet, ifald jeg
 Synes at samle mig Mere end Noe, og ikke at hvile.
 Enten behersker det samlede Guld eller lyder sin Eier,
 Skjøndt det dog før burde følge end trække den snoede Strikke.
 Dette jeg skrev Dig bag ^{nu} Bastunæs nedfaldende Tempel,
50. Glad forresten, naar Du kun var ved min Side tilstede.
-

Solemnia, ad quæ prolusimus, die III Septembris hora antemeridiana X ita agenda sunt, ut vir summe venerabilis atque honorificentissimus, D. Fredericus Münter, Selandiæ Ordinumque Reginum Equestrium Episcopus, magna cruce ordinis Danebrogici ornatus, oratione habita, Rectorem Scholæ Orthunganæ, Joachimum Suhr, virum doctissimum clarissimumque solemniter inauguret, Rectorque deinde, itidem orationem habens, Laurentium Christianum Westengaard, Adjunctum scolæ, virum doctissimum, muneri, a rege attributo, publice præficiat.

Hisce solemnibus ut interesse velint, qui litteris et scholæ nostræ favent, officiosissime rogamus.